

Hodnocení diplomové práce

Posudek oponenta práce

Jméno autora: Bc. Michaela Hahnová

Název práce: Sociální inkluze jako fenomén v současném školství

Oponent práce: Mgr. et Mgr. Petra Ambrožová, Ph.D.

Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Radek Vorlíček, Ph.D.

Téma práce: je vysoce aktuální, zaměřuje se na diskutovanou problematiku, která rozděluje jak odbornou, tak i laickou společnost. Téma práce je vhodně zvoleno vzhledem ke studovanému oboru autorky.

Zaměření práce: Práce je teoreticko-empirické povahy, v teoretické části se autorka zaměřila na popis aktuální podoby českého školství se zvláštním zřetelem na inkluzivní snahy v posledních letech, dále potom popisuje fenomén inkluzivního školství, inkluzivní školy i třídy, orientuje se také na hlavní přímé aktéry inkluze a v neposlední řadě na inkluzivní legislativu. Celá práce včetně výzkumu je neobjektivní, respondentky jsou silně protiinkluzivní, autorka zřejmě dle jejích výroků taktéž.

Empirické šetření: je kvalitativní povahy, na rozdíl od úvodu práce zde autorka mnohem lépe formuluje výzkumný cíl i záměr. Popis výzkumného šetření je velice chudý, autorka nepopisuje důvody vedoucí k volbě kvalitativního šetření, velice málo se opírá o metodologickou literaturu. Dále v textu schází hlavní výzkumná otázka, je zde pouze 6 nijak neoznačených výzkumných otázek. Které konkrétní otázky pokládané respondentkám, se týkaly kterých VO, se nedozvídáme. Výběr tématu výzkumu autorka popisuje dosti nešťastně: *„Dalším důvodem vedoucím k tomuto výběru, není pouze vazba na autorčin studovaný obor Sociální pedagogiky, ale především tak rozporuplné názory na inkluzi ve společnosti a zejména mezi pedagogy,*

že to prostě jednoduše svádí k výzkumu.“. Teprve až v popisu výzkumu zjišťujeme, že výzkum probíhal pouze na jedné škole, která je nedostatečně popsána, text se vůbec nevěnuje popisu výzkumného souboru, o dvou respondentkách se nedozvídáme vůbec nic. Výzkum je postaven na třech respondentkách, které mají negativní vztah k inkluzi. Výzkumnou technikou je kombinace nezúčastněného pozorování (výběr hodnotím velice kladně, ale bohužel není z této techniky vytěženo maximum) a polostrukturovaného rozhovoru. Trochu „ledabyle“ potom působí i vyhodnocení, např. vyhodnocení dvou pozorování je shrnuto v jednom odstavci, kde navíc trochu postrádám inkluzi, na kterou je celý text zaměřen. Vyhodnocení i popis této techniky na mě působí spíše jako deník praxe. Přepsané rozhovory bývá zvykem uvádět v příloze, nikoliv v samotném výzkumu. V rámci vyhodnocení rozhovorů autorka pracuje pravděpodobně s dojmy, nevyužívá žádných kódů, kategorií, výsledky nedokládá ani výroky respondentů, ani výroky autorů v této oblasti. Výzkumné šetření je podle mého názoru jakousi smíchaninou dojmů, které autorka načerpala při pozorování v blíže nepopsané třídě (proč byly právě zvoleny tyto dvě třídy, proč se autorka téměř výhradně zaměřila na žáka Fandu apod.) s nepříliš povedeným pokusem o vyhodnocení realizovaných rozhovorů s pedagožkami, které se staví proti inkluzi ve školství, a proto je předvídatelné, jak na otázky budou reagovat. Ve vyhodnocení skáče autorka od vyhodnocení postojů respondentů k inkluzi k tomu, co radí asistentka pedagoga při práci s Fandou. Z výsledků a i popisu výzkumu nelze jednoznačně určit, zda se autorka zabývá spíše inkluzí žáků s mentálním postižením, nebo žáků se sociálním znevýhodněním. V diskuzi k výsledkům zůstává mnoho nezodpovězených otázek, které si autorka klade. Doporučení, která autorka navrhuje, jsou možná až příliš tvrdá, směřující k některým ministerstvům. Jak ale má na výsledky práce studentky reagovat sociální pedagogika?

Využitelnost pro praxi: nenacházím.

Rozsah práce: Předkládaná diplomová práce je dostatečně rozsáhlá (77 stran) a je rozdělena do pěti kapitol (čtyři kapitoly spadají do teoretické části práce, jedna kapitola obsahuje empirické šetření).

Práce s odbornými zdroji: Využito bylo 40 zdrojů, což je dle mého názoru pro účely diplomové práce počet poměrně nízký. Škoda, že autorka nevyužila také velice povedenou monografii dr. Vorlíčka, která se na inkluzi v českých školách přímo orientuje.

Jazyková, formální a stylistická úroveň práce: V textu je spousta řečnických otázek, které do odborné práce dle mého názoru nepatří. Autorka v mnoha pasážích formuluje své výroky dosti nešťastným způsobem (např. na s. 71 *„A o to se diplomová práce snažila. Co však zmůže jedna diplomová práce?“*). Velmi mě mrzí, že autorka textu o inkluzi ve vzdělávání, se sama dopouští etiketizace směřované na pedagogy (s. 71 *„Dalším důležitým výsledkem práce je zhodnocení práce asistentky pedagoga na sledované základní škole, kdy asistentka naprosto selhala, selhává a selhávat bude.“*). Jak toto autorka práce může vědět? A je to v souladu s etikou výzkumného šetření?

Cíl práce: Autorka v úvodu práce uvádí: *„Za cíl je považováno vůbec samotné rozšíření povědomosti o inkluzivním vzdělávání, jelikož převážná část populace zdaleka netuší, co pojem inkluze znamená. Hlavním cílem nejen výzkumného šetření bylo zmapovat postoje pedagogických pracovníků na inkluzi. Důležitým cílem práce byla také prezentace postojů pedagogických pracovníků na základní škole.“* S formulováním cíle si autorka trochu naběhla, a to viz námět k obhajobě č. 1 a dále tím, že diplomovou prací dle mého názoru rozšiřovat povědomí dobře nelze, dále stylisticky nesprávně uvádí „postoje na“. Třetímu zmiňovanému cíli nerozumím. Jinak formulovaný cíl je ve výzkumném šetření, další cíle jsou uvedeny v závěru (*„Cílem*

práce bylo i srovnání již dostupných údajů a zrealizovaných výzkumů.“ – k tomu dle mého názoru v práci vůbec nedošlo, „*Dalším důležitým výsledkem práce je zhodnocení práce asistentky pedagoga na sledované základní škole....*“ – toto byl také cíl?). Právě množství naprosto rozdílných cílů se dle mého názoru podepsalo na nekvalitně zpracované výzkumné šetření.

Shrnutí: Autorka této diplomové práce dle mého názoru neprokázala, že si osvojila základy přípravy a realizace kvalitativního výzkumného šetření. Během výzkumu pravděpodobně nepracovala s odbornou literaturou, nezformulovala jednoznačný cíl, dostatečně nezasadila do výzkumu školu, kde se šetření konalo, ani nspecifikovala výzkumný soubor tří zvolených respondentek. Celá práce se nese v duchu velice odvážných (až agresivně působících) řečnických otázek a výroků, které jsou silně proti inkluzivní. Škoda, že autorka nedokázala vytěžit z dobrého tématu více a prokázat nestrannost nebo otevřenost odlišným názorům. O tom inkluze také je.

Konkrétní náměty, připomínky nebo otázky vyžadující doplnění u obhajoby:

1. V úvodu práce uvádíte, že si kladete za cíl diplomovou prací rozšířit povědomí o inkluzivním vzdělávání, protože „převážná část populace zdaleka netuší, co pojem inkluze znamená“. Můžete tento Váš výrok něčím doložit?
2. Jak autorka věděla, jak správně postupovat při výzkumné technice nezúčastněného pozorování a jak poté pracovat se získanými daty, když v práci neodkazuje na odbornou literaturu, která by ji provázela?
3. Mohou být nějak zkresleny výsledky práce, když byly (jak uvádíte) respondentky s otázkami předem seznámeny?
4. Výzkum je postaven na třech respondentkách, které mají negativní vztah k inkluzi, proto se ptám, jak s tímto tedy autorka výzkumu naložila?

Navrhované hodnocení: A – B – C – D – E - F

Datum: 26. 4. 2020

.....

Podpis oponenta práce